Co-funded by the European Union

STATE TAX UNIVERSITY

Erasmus+
Jean Monnet Modules

Міністерство фінансів України
Державний податковий університет
Вища школа торгівлі і послуг / Академія Прикладних Наук (Республіка Польща)
Державний аграрний університет Молдови (Молдова)
Державний університет ім. Шота Руставелі (Грузія)
Зеленогурський університет (Республіка Польща)
Університет «Проф. Д-р Асен Златаров» (Болгарія)
Університет Економіки (Вища Школа Економіки) (Республіка Польща)
Центр досліджень соціальної відповідальності Каунаського технологічного університету (Литва)

ЗБІРНИК МАТЕРІАЛІВ

Міжнародної
науково-практичної конференції

«Сталий розвиток міст та регіонів України в рамках Європейської інтеграції»

12 грудня 2023 року
м. Ірпінь

МІНІСТЕРСТВО ФІНАНСІВ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ ПОДАКОВИЙ УНІВЕРСИТЕТ

СТАЛИЙ РОЗВИТОК МІСТ ТА РЕГІОНІВ УКРАЇНИ В РАМКАХ ЄВРОПЕЙСЬКОЇ ІНТЕГРАЦІЇ

Збірник тез
Міжнародної науково-практичної конференції

ЕЛЕКТРОННЕ ВИДАННЯ

12 грудня 2023 року

Ірпінь
2024

УДК 330.34:332.1(477+4ЄС)(06)
ББК 65.049я431
С 76

Рекомендовано до друку
Вченою радою Державного податкового університету
(протокол № 9 від 24 січня 2024 р.)

С 76 **Сталий розвиток міст та регіонів України в рамках Європейської інтеграції** [Електронне видання] : збірник матеріалів Міжнародної науково-практичної конференції, м. Ірпінь, 12 грудня 2023 р. – Ірпінь : Державний податковий університет, 2024. – 504 с. PDF-формат ; мережеве видання ; інституційний депозитарій.
ISBN 978-966-337-716-2

Збірник містить тези Міжнародної науково-практичної конференції «Сталий розвиток міст та регіонів України в рамках Європейської інтеграції», що відбулася 12 грудня 2023 р. на базі Державного податкового університету.

Публікації відображають напрями та результати наукових досліджень, присвячених таким актуальним питанням, як: «Концептуальні засади управління сталим розвитком міст в умовах Європейської інтеграції»; «Повоєнний розвиток регіонів України: сучасний стан, виклики та цивілізаційні тренди»; «Податкові інструменти забезпечення сталого розвитку міст та регіонів України»; «Реалізація здобутків реформи місцевого самоврядування у розвитку територіальних громад»; «Розвиток екологічних та соціальних інструментів досягнення сталого розвитку міст та регіонів України».

Видання призначене для науковців, молодих учених, аспірантів, студентів.

Матеріали подано в авторській редакції.
Відповідальність за зміст матеріалів, їх відповідність вимогам чинного правопису та достовірність фактів і статистичних даних несуть автори.

УДК 330.34:332.1(477+4ЄС)(06)
ББК 65.049я431

ISBN 978-966-337-716-2 © Державний податковий університет, 2024

Небеська Єлизавета Ігорівна
ІНФРАСТРУКТУРНІ ВИКЛИКИ ОБ'ЄДНАНИХ
ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД УКРАЇНИ 343

Осадчук Наталія Володимирівна
ФІНАНСОВА ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЯ ЯК ОСНОВА
РОЗВИТКУ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД 347

Палюх Олександр Миколайович
СТАЛИЙ РОЗВИТОК СІЛЬСЬКИХ ТЕРИТОРІЙ УКРАЇНИ 351

Парубець Олена Миколаївна, Тищенко Олексій Іванович
ВПЛИВ РЕФОРМИ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ
НА ОБСЯГ ФІНАНСОВИХ РЕСУРСІВ
ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД УКРАЇНИ 354

Полюхович Марія Петрівна
УКРАЇНА ПІСЛЯ ВІЙНИ: СОЦІАЛЬНИЙ ВИМІР 359

Попадинець Василь Валерійович
ОЦІНКА ВІДКРИТОСТІ, ПРОЗОРОСТІ ТА
ПІДЗВІТНОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ ОРГАНІВ
МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ 362

Розум Олександр Олександрович
ІНСТРУМЕНТИ ПІДТРИМКИ РОЗВИТКУ
ПІДПРИЄМНИЦТВА В ТЕРИТОРІАЛЬНИХ
ГРОМАДАХ УКРАЇНИ..... 365

Соколюк Іван Петрович
ДОСВІД ЄВРОПЕЙСЬКИХ КРАЇН ТА ПЕРСПЕКТИВИ
ДЛЯ УКРАЇНИ В БЮДЖЕТНІЙ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ..... 370

УДК 352.07:331.1

Осадчук Наталія Володимирівна,
канд. екон. наук,
Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини,
м. Умань, Україна
ORCID ID 0000-0001-5921-3869

ФІНАНСОВА ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЯ ЯК ОСНОВА РОЗВИТКУ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД

Децентралізація – передача повноважень та фінансів від державної влади органам місцевого самоврядування. Децентралізація владних та фінансових повноважень держави на користь місцевого самоврядування є однією з найбільш визначальних реформ з часів української незалежності.

Мета реформи – формування ефективного місцевого самоврядування та територіальної організації влади для створення і підтримки повноцінного життєвого середовища для громадян, надання високоякісних та доступних публічних послуг, становлення інститутів прямого народовладдя, узгодження інтересів держави та територіальних громад [1].

Головним стратегічним завданням модернізації системи державного управління та територіальної організації влади, яка сьогодні здійснюється – формування ефективного місцевого самоврядування, створення комфортних умов для проживання громадян, надання їм високоякісних та доступних публічних послуг. Досягнення зазначених цілей неможливе без належного рівня економічного розвитку відповідних територій, їх фінансового забезпечення і достатніх джерел для наповнення місцевих бюджетів.

Саме фінансовий аспект є одним із найсуттєвіших, від якого, у великій мірі, залежить успішність функціонування територіальних громад. Наявність економічно активних суб’єктів підприємницької діяльності, достатня кількість кваліфікованих трудових ресурсів, розвинена промислова та соціальна інфраструктура – все це та багато іншого є основою для успішного розвитку громади.

Результатом реформи стало підвищення зацікавленості органів місцевого самоврядування у збільшенні надходжень до місцевих бюджетів, пошуку резервів їх наповнення, покращення ефективності адміністрування податків і зборів. Спроможні громади показують високі і динамічні темпи приросту власних доходів. У частині використання коштів увага акцентується на необхідності формування найбільш оптимальної структури бюджетних видатків, створенні ефективного не надто чисельного управлінського апарату, здійсненні постійного аналізу витрачання бюджетних коштів і упередженні випадків їх нераціонального витрачання.

Показники виконання місцевих бюджетів відображають загальний соціально-економічний стан відповідної території та її потенціал до сталого розвитку. Наявність достатніх ресурсів у місцевих бюджетах є запорукою того, що територіальна громада має можливість надавати більш якісні та більш різноманітні послуги своїм жителям, реалізовувати соціальні та інфраструктурні проекти, створювати умови для розвитку підприємництва, залучення інвестиційного капіталу, розробляти програми місцевого розвитку та фінансувати інші заходи для всебічного покращення умов проживання жителів громади [2].

Цілі реформи місцевого самоврядування та децентралізації влади:

1. сформована оптимальна для України система адміністративно-територіального устрою;
2. спроможне місцеве самоврядування, здатне здійснювати власні та делеговані повноваження;
3. громади беруть участь у вирішенні питань місцевого значення;
4. фінансування регіональної політики забезпечує розвиток та підвищує конкурентоспроможність громад і регіонів;
5. держава контролює законність діяльності органів місцевого самоврядування.

Децентралізація – створення умов для формування ефективної, відповідальної місцевої влади, здатної забезпечити комфортне та безпечне середовище для проживання людей по всій території України незалежно від місця проживання.

Децентралізація – це передача повноважень та бюджетних надходжень від державних органів до органів місцевого самоврядування. Метою реформи місцевого самоврядування є, передусім, забезпечення його

спроможності самостійно, за рахунок власних ресурсів, вирішувати питання місцевого значення. Йдеться про наділення територіальних громад більшими ресурсами та про мобілізацію їхніх внутрішніх резервів [3].

Децентралізація:

– адміністративна – громади надають якісні послуги: освіта, охорона здоров'я, соціальний захист, земельні питання, житлово-комунальне господарство, питання безпеки тощо. Важливо донести до всіх жителів, що після завершення реформи децентралізації якість послуг буде залежати тільки від них.

– фінансова – ефективне місцеве самоврядування та забезпечення ним поступального соціально-економічного розвитку відповідних територій має супроводжуватися збільшенням ресурсної та фінансової бази.

Принципи фінансової децентралізації влади:

– ефективності та прозорості: ефективна та прозора фінансова діяльність органів державної влади, місцевого та регіонального самоврядування, що виключає дублювання функцій, здійснення неефективних дій, роздуття бюрократичного апарату;

– відповідальності: відповідальність органів місцевого та регіонального самоврядування за виконання власної компетенції з надання суспільних благ – повинна бути повною та винятковою;

– правомірності: максимальна передача прав, функцій та відповідальності щодо фінансової діяльності місцевому та регіональному самоврядуванню за умов збереження єдності держави;

– залучення: максимальне залучення населення до участі в рішенні місцевих та регіональних справ;

– пріоритетності: пріоритет розвитку суспільного саморегулюючого фінансового механізму над бюрократичним державним фінансовим механізмом;

– забезпечення: забезпечення гарантованого Конституцією України рівня життя в усіх регіонах держави;

– відповідності: досягнення відповідності в обсягах переданих повноважень щодо здійснення видатків та мобілізації необхідних фінансових ресурсів для їхнього фінансування на той рівень влади, який охоплює площу доступності суспільного блага для споживачів.

Розвиток територіальних громад в умовах реформування місцевого самоврядування та децентралізації влади в Україні тісно пов'язаний з удосконаленням організації життя та діяльності населення, досягненням сталого розвитку території. Економічні та політичні передумови запровадження децентралізації в Україні склались після здобуття незалежності у 1991 р. Реформа децентралізації з 2015 р. отримала значний розвиток. Її незворотність має бути означеною внесенням змін до Конституції, завершенням реформи АТУ та законодавчим забезпеченням фінансування повноважень територіальних громад [4].

Основні завдання для територіальних громад у процесі управління сталим розвитком регіону:

– соціальна складова – соціальної основи та просторова доцільність;

– економічна складова – досягнення випереджувальних темпів економічного розвитку;

– екологічна складова – збереження сприятливого екологічного середовища;

– політична складова – ефективна система управління громадою.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Реформа децентралізації. URL : https://www.kmu.gov.ua/diyalnist/reformi/efektivne-vryaduvannya/reforma-decentralizaciyi

2. Місцеві фінанси та бюджетна децентралізація. URL : https://decentralization.gov.ua/finance

3. Суть реформи децентралізації – спроможність регіонів самостійно за рахунок власних ресурсів вирішувати питання місцевого. URL : http://icps.com.ua/sut-reformy-detsentralizatsiyi--spromozhnist-rehioniv-samostiyno-za-rakhunok-vlasnykh-resursiv-vyrishuvaty-pytannya-mistsevoho-znachennya/

4. П'ять років формування нового базового рівня АТУ: успіхи та проблеми реформи в Україні. URL : https://www.prostir.ua/?library=pyat-rokiv-formuvannya-novoho-bazovoho-rivnya-atu-uspihy-ta-problemy-reformy-v-ukrajini